

Modül (öneri) No	274
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Ülfet
Modül (Alt konu)	Ülfetin Müsbet Yönleri
Amaçlar	• Ülfetin, yiyeceklerde lezzetin hissedilmesini sağlayan bir unsur olduğunu ve alışılmış (me'lûf) nimetlerin kıymetinin ülfetle daha iyi bilindiğini kavrar. • Cennet meyvelerinin dünyadakilere şeklen benzemesinin (suret birliği), insana yabancılık çektirmeyerek "ülfet lezzeti" verdiğini anlar. • Kur'an'ın yüksek hakikatleri insanların alışık olduğu ifadelerle (ülfet edilen libas) anlatmasının, halkın (avam) hakikati ürkmeden anlaması için İlahi bir lütuf olduğunu fark eder. • Ülfetin zor durumlarda (ateşle ülfet peyda etme örneği) bir nevi merhamet-i İlahiye tecellisi olarak şiddeti azalttığını öğrenir.
Süre	40 dakika
Seviye	Seviye 2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	• Anı Yazma: Öğrencilerin, alışık oldukları ve yabancılık çekmedikleri bir durumun (sıcak bir ev ortamı, anne yemeği vb.) kendilerine verdiği huzuru ve lezzeti konu alan bir anı kaleme almalarıdır. • Drama Yazma/Canlandırma: Daha önce tanıdığı birisiyle (ülfet peyda edilen kişi) yabancı bir yerde karşılaşıldığında hissedilen "ünsiyet" ve "lezzet" duygusunun sahnelenmesidir.
Materyal ve Teknoloji	
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	• Giriş ve temsil: Derse "Lezzetin en büyük lezzeti, teceddüd (yenilenme) ile ülfetin birleşmesindedir" hakikatiyle başlanır. Cennet meyvelerinin dünyadakilere benzemesinin neden bir "müjde" olduğu (tanıdık gelme lezzeti) tartışılır. • Anı Yazma Uygulaması: Öğrencilerden, "Bildiğim, tanıdığım, alışık olduğum için çok daha fazla lezzet aldım" dedikleri bir anı yazmaları istenir. Örneğin; uzun bir yolculuktan sonra kendi yatağına yatmanın veya yabancı bir ülkede kendi dilinden birini duymanın verdiği ülfet duygusu işlenir. • Drama Canlandırma Uygulaması: Gruplar oluşturulur. Senaryoda; çok yabancı ve "vahşi" bir ortamda bulunan bir karakterin, aniden ülfet ettiği

	(tanıdığı) bir nesne veya kişiyle karşılaşınca yaşadığı mutmainlik ve ferahlık sahnelenir. • Analiz: Kur'an'ın neden doğrudan "akliyat-ı mahzayı" (soyut akli gerçekleri) anlatmak yerine, bizim ülfet ettiğimiz sultan, taht, libas gibi örnekleri kullandığı üzerine konuşulur.
Ölçme ve Değerlendirme	• Ülfet-Lezzet İlişkisi Analizi: Öğrencilerin yazdıkları anılar ve dramalar, "Ülfet nimeti bilmeye nasıl vesile olur?" sorusu çerçevesinde değerlendirilir. • Kritik Değerlendirme: "Eğer Cennet meyveleri dünyadakilere hiç benzemeseydi (ülfet olmasaydı), orada ne gibi bir eksiklik hissederdik?" sorusu üzerinden suret birliğinin önemi sorgulanır. • Müsbet Bakış: Zor şartlarda bile ülfetin (alışmanın) nasıl bir "merhamet-i İlahiye" kapısı açtığı metindeki "ateşle ülfet" örneği üzerinden kısaca özetlenir.
İlişkili metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ Maahâzâ, kâfirin meskeni Cehennemdir ve ebedî olarak orada kalacaktır. Fakat kâfir kendi ameliyle bu duruma kesb-i istihkak etmiş ise de, amelinin cezasını çektikten sonra, ateşle bir nevi ülfet peyda eder ve evvelki şiddetlerden âzâde olur. O kâfirlerin dünyada yaptıkları a'mâl-i hayriyelerine mükâfaten, şu merhamet-i İlâhiyeye mazhar olduklarına dair işârât-ı hadîsiye vardır. <i>İşârâtü'l-İ'caz, s.102, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2024</i> *** Münafık olan, mü'minlerle ihtilât ede ede, yavaş yavaş ünsiyet kesbeder, imanla ülfet peyda eder; gerek Kur'ân'dan, gerek mü'minlerden nifakın kötülüğü hakkındaki sözleri işite işite, pis hâletten nefret eder. En nihayet, lisanından Kelime-i Tevhidin kalbine damlamasına zemin hazırlamak için itnab yapılmıştır. <i>İşârâtü'l-İ'caz, s.103, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2024</i> *** <i>Saadetin ikinci esası olan ekl ise:</i> Me'külât (yiyecek) kuvvet verdiği cihetle, en iyisi, en lezizi, me'lûf olan kısımdır; yani, insana garip, vahşî olmayan şeylerdir. Çünkü ülfetle o nimetin derece-i kıymeti bilinir; lezzet verdiği cihetle de, lezzetin en büyük lezzeti, teceddüd ve tebeddülündedir. Ve keza, ekl lezzetini ikmal eden esbabdan biri de, o rızkın kendi amelinin ücreti olduğunu bilmektir. İkinci bir sebep de

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla.

o rızkın menbainın daima göz önünde hâzır bulunmasıdır ki, kalbi mutmain olsun, rızık için telâş etmesin.

Saadetin esaslarından nikâh ise: Evet, insanın en fazla ihtiyacını tatmin eden, kalbine mukabil bir kalbin mevcut bulunmasıdır ki; her iki taraf, sevgilerini, aşklarını, şevklerini mübadele etsinler ve lezaizde birbirine ortak, gam ve kederli şeylerde de yekdiğerine muavin ve yardımcı olsunlar.

Evet, bir işte mütehayyir kalan veya bir şeye dalarak tefekkür eden adam –velev zihnen olsun– ister ki, birisi gelsin, kendisiyle o hayreti, o tefekkürü paylaşsın.

Kalplerin en latifi, en şefiki kısım-ı sani ile tabir edilen kadın kalbidir. Fakat kadın ile ruhî imtizacı (geçim) ikmal eden, kalbî ünsiyet ve ülfeti itmam eden, sûrî ve zâhirî olan arkadaşlığı samimîleştiren, kadının iffetiyle ahlâk-ı seyyieden temiz ve pak bulunması ve çirkin arızalardan hâlî olmasıdır.

İşârâtü'l-İ'caz, s.232, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2024

.....Cennetin bütün semereleri.....

Üçüncüsü: Bu semereler, biraz evvel yediğimiz semereler gibidir; amma suretleri bir, manaları, tatları ayrıdır. Demek, sureten, şeklen bir olduklarından, ülfet lezzetini veriyor; tatlarının ayrı olmasıyla da teceddüd lezzeti hâsıl oluyor. İşte sevinçleri bu noktadandır.

İşârâtü'l-İ'caz, s.239-240, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2024

Üçüncü Mugalâta: Onlar diyorlar ki: “Hakikati izhar etmekte, aczi îâm eden bu gibi temsilâta ne ihtiyaç vardır?”

Elcevap: Kur’ân’ı inzal etmekten maksat, cumhur-u nâsı irşad etmektir. Cumhur ise avamdır. Avam-ı nâs, çıplak olan hakaikî göremez, ülfet peyda etmedikleri akliyat-ı mahzayî ve mücerredatı fehimleri alamaz. Bunun için Cenab-ı Hak, lütuf ve ihsanıyla, hakikatleri onların ülfet ettikleri bir libasla, bir şive ile göstermiştir ki, tevahhuş edip ürkmesinler. Bu bahis, müteşabihat bahsinde geçmiştir.

İşârâtü'l-İ'caz, s.247, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2024

Ve keza, avam-ı nâs, ülfet ettikleri üslûplardan ve ifadelerin çeşitlerinden ve daima hayallerinde bulunan elfaz, maânî ve ibarelerden fikirlerini ayıramadıklarından, çıplak hakikatleri ve akliyatı fehmedemezler. Ancak, o yüksek hakaikın, onların ülfet ettikleri ifadelerle anlatılması lâzımdır. Fakat Kur’ân’ın böyle ifadelerinin hakikat olduğuna itikad etmemelidirler ki, cismaniyet ve cihetiyet gibi muhal şeylere zâhib olmasınlar. Ancak o gibi ifadelere hakaika geçmek için bir vesile nazarıyla bakılmalıdır.

Meselâ, Cenab-ı Hakkın kâinatta olan tasarrufunun keyfiyeti, ancak bir sultanın taht-ı saltanatında yaptığı tasarrufla tasvir

edilebilir. Buna binaendir ki, ²الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى²
ayetinde kinaye tarîkı ihtiyâr edilmiştir.

İşârâtü'l-İ'caz, s.201, Yeni Asya Neşriyat, Aralık-2024

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ³
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ⁴

². O Rahman ki, hükümranlığı Arşı kaplamıştır. (Taha Suresi: 5.)

³ Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

⁴ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)